

1 Wyjaśnij, na czym polega socjalizacja. (... / 1 p.)

2 Na podstawie tekstu podaj dwie role społeczne, które realizuje Katarzyna. (... / 1 p.)

Katarzyna ma trójkę dzieci. Najstarsza córka – Jola – chodzi do siódmej klasy szkoły podstawowej i planuje kontynuowanie nauki w liceum ogólnokształcącym. Młodsze dzieci są w wieku przedszkolnym. Katarzyna pracuje w urzędzie gminy. Odpowiedzialna praca pochłania w jej życiu dużo czasu. Jola pomaga mamie w prowadzeniu domu i opiece nad rodzeństwem. Kiedy mąż Katarzyny wyjeżdża z Polski w sprawach zawodowych, pomoc Joli staje się niezbędna.

3 Przyporządkuj do każdego z podanych opisów właściwy rodzaj normy społecznej. Wybierz go spośród odpowiedzi oznaczonych literami A–D. (... / 1 p.)

1. Gdy zajmujemy miejsce na widowni w teatrze lub kinie, przechodzimy przodem do osób siedzących i dziękujemy im skinieniem głowy za przepuszczenie.
 2. Osoba pełniąca funkcję publiczną, która uzależnia wykonanie czynności służbowej od otrzymania korzyści majątkowej, podlega odpowiedzialności karnej.
- A. norma prawna
B. norma religijna
C. norma moralna
D. norma obyczajowa

4 Przyporządkuj rodzajom norm społecznych (1–3) właściwe przykłady (A–D). (... / 1 p.)

1. norma prawna
 2. norma religijna
 3. norma moralna
- A. zakaz spożywania mięsa w czasie postu
B. przyznanie się do popełnionego błędu
C. nakaz jazdy na motocyklu w kasku
D. pomoc kobiecie w niesieniu ciężkich zakupów

5 Wskaż właściwe dokończenie zdania. (... / 1 p.)

- O kompromisie możemy mówić, gdy
- A. jedna strona sporu rezygnuje ze wszystkich swoich żądań.
 - B. któraś ze stron konfliktu zostaje skompromitowana.
 - C. każda ze stron coś zyskuje i coś traci.
 - D. strony dążą do zaostrzenia konfliktu.

6 Wskaż właściwe dokończenie zdania. (... / 1 p.)

- Osoba powołana do rozstrzygnięcia sporu przez strony toczące spór lub przez sąd, której decyzja jest ostateczna i nieodwoalna, to
- A. arbiter. B. mediator. C. autorytet. D. negocjator.

7 Wskaż właściwe dokończenie zdania. (... / 1 p.)

- Osoba, która pomaga w rozwiązywaniu konfliktów poprzez wysłuchanie obu stron, uspokojenie emocji i znalezienie najlepszego rozwiązania to
- A. arbiter. B. mediator. C. autorytet. D. negocjator.

8 Oceń, czy podane zdania dotyczące komunikacji międzyludzkiej są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. (... / 1 p.)

1.	Nadawca to osoba odbierająca komunikat.	P	F
2.	Komunikacja werbalna odbywa się przy użyciu słów.	P	F
3.	Komunikacja niewerbalna polega na wykorzystaniu mowy ciała.	P	F

9 Wyjaśnij, na czym polega postawa asertywna. (... / 1 p.)

10 Oceń, czy podane zdania są prawdziwe. Wstaw P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe. (... / 1 p.)

1.	Mediacją nazywamy sytuację konfliktową, do której nie angażuje się osób trzecich.	P	F
2.	Podczas konfliktu bardzo ważne jest opanowanie własnych emocji, by właściwie reagować na argumenty, rozsądnie oceniać sytuację i dopuszczać różne możliwości rozwiązania sporu.	P	F
3.	Arbiter to osoba, która podczas rozwiązywania konfliktu staje po jednej ze stron bądź jest przez nią powołana w celu udowodnienia swoich racji stronie przeciwnej.	P	F
4.	Rozmowa nie zawsze prowadzi do rozwiązania, czasem konflikt może się nasilić. Istotnym krokiem podczas rozstrzygania sporów jest powołanie niezależnego mediatora.	P	F

11 Podaj funkcję rodziny, do której odnosi się zamieszczony opis. (... / 1 p.)

W rodzinie dziecko uczy się realizowania ról społecznych. Poznaj zasady zachowania się w różnych sytuacjach i właściwe postawy społeczne oraz rozwija umiejętności komunikacyjne.

12 Wskaż właściwe dokończenie zdania. (... / 1 p.)

Rodziny, które nie mieszkają razem i nie tworzą wspólnego gospodarstwa domowego, ale odczuwają przynależność do szerokiego grona krewnych i utrzymują z nimi kontakty, to rodziny

- A. wielopokoleniowe. B. poszerzone. C. patchworkowe.

13 Oceń, czy podane zdania są prawdziwe. Wstaw P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe. (... / 1 p.)

1.	Obowiązek przedszkolny i szkolny oraz obowiązek nauki wygasają po osiągnięciu przez dziecko 16 roku życia bądź ukończeniu szkoły podstawowej.	P	F
2.	Dziecko, które podejmie pracę zarobkową, a mieszka u rodziców, jest zobowiązane do ponoszenia kosztów swojego utrzymania.	P	F
3.	Dorosłe dziecko, które w trudnej sytuacji materialnej wyprowadzi się od rodziców i podejmie pracę zarobkową, nie jest zobowiązane do pomocy materialnej rodzicom żyjącym w biedzie.	P	F
4.	Rodzice sprawują władzę rodzicielską nad dziećmi do momentu osiągnięcia przez nie pełnoletności.	P	F

14 Przyporządkuj podanym skrótom (1–3) pełne nazwy podatków (A–D). (... / 1 p.)

1. PIT	A. podatek dochodowy od osób prawnych
2. VAT	B. podatek od towarów i usług
3. CIT	C. podatek dochodowy od osób fizycznych
	D. podatek od darowizn

15 Wskaż właściwe dokończenie zdania. (... / 1 p.)

Najważniejsze koncepcje dotyczące praw człowieka, ich filozoficzne wytłumaczenie i pierwsze powszechne deklaracje powstały w

- A. starożytności. C. oświeceniu.
B. odrodzeniu D. w czasach po I wojnie światowej.

16 Wskaż właściwe dokończenie zdania. (... / 1 p.)

Prawa człowieka obowiązują powszechnie w relacji

- A. państwo–państwo. C. obywatel–państwo.
B. państwo–obywatel. D. obywatel–obywatel.

17 Zaznacz cechy praw człowieka.

(... / 1 p.)

A. ograniczone	E. indywidualne
B. powszechne	F. przyrodzone
C. niezbywalne	G. nabywalne
D. zależne	H. nienaruszalne

18 Zaznacz jedno uzupełnienie w każdym nawiasie, tak aby powstały zdania prawdziwe. Następnie wykonaj polecenie.

(... / 1 p.)

Jedną z najważniejszych organizacji działających na rzecz dzieci na świecie jest (Caritas / UNICEF / Humans Right Watch). Została powołana została w (1875 / 1918 / 1946) roku przez ONZ.

Wymień dwa najważniejsze zadania tej organizacji.

19 Zaznacz właściwe dokończenie zdania.

(... / 1 p.)

Prawem politycznym przysługującym obywatelom RP jest

A. ochrona przed okrutnym traktowaniem.	C. prawo do udziału w referendum.
B. możliwość nauki w szkołach publicznych.	D. swoboda wyrażania poglądów.

20 Przyporządkuj do każdego z podanych przepisów *Konstytucji RP* generację praw człowieka, której on dotyczy. Wybierz ją spośród odpowiedzi oznaczonych literami A–C. W każdym wierszu tabeli zaznacz właściwą literę.

(... / 1 p.)

1.	Każdemu zapewnia się wolność sumienia i religii.	A	B	C
2.	Każdy ma prawo do nauki. Nauka do 18 roku życia jest obowiązkowa.	A	B	C

- A. prawa człowieka pierwszej generacji
 B. prawa człowieka drugiej generacji
 C. prawa człowieka trzeciej generacji

21 Oceń, czy podane zdania są prawdziwe. Wstaw P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

(... / 1 p.)

1.	<i>Konwencja o prawach dziecka</i> została podpisana w tym samym roku co <i>Powszechna deklaracja praw człowieka</i> .	P	F
2.	Prawa dziecka zostały podzielone na cztery kategorie: osobiste, socjalne, kulturalne i ekonomiczne.	P	F
3.	Prawo dziecka do ochrony zdrowia, wypoczynku i czasu wolnego to prawo socjalne.	P	F
4.	Przymusowa praca dzieci w krajach najbiedniejszych jest przykładem łamania praw dziecka (np. prawa do edukacji).	P	F

22 Zaznacz trzy prawa człowieka należące do kategorii praw osobistych.

(... / 1 p.)

A. prawo do życia	D. prawo do nauki
B. prawo do pracy	E. prawo wyborcze
C. nietykalność osobista	F. prawo do prywatności

23 Zaznacz trzy prawa człowieka należące do praw drugiej generacji.

(... / 1 p.)

A. prawo do ochrony zdrowia	D. prawo do nauki
B. prawo do pokoju	E. prawo do zrzeszania się
C. prawo do prywatności	F. prawo do wypoczynku

24 Określ, jakiego rodzaju prawa i wolności obywatelskie zostały zagwarantowane w zamieszczonych artykułach Konstytucji RP. W tym celu umieść numery poszczególnych artykułów w odpowiednich rubrykach tabeli.

Art. 62 Obywatel polski ma prawo udziału w referendum oraz prawo wybierania Prezydenta Rzeczypospolitej, posłów, senatorów i przedstawicieli do organów samorządu terytorialnego, jeżeli najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat.

Art. 38 Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu człowiekowi prawną ochronę życia.

Art. 70 Każdy ma prawo do nauki. Nauka do 18 roku życia jest obowiązkowa.

Art. 53 Każdemu zapewnia się wolność sumienia i religii.

Art. 57 Każdemu zapewnia się wolność organizowania pokojowych zgromadzeń i uczestniczenia w nich.

Art. 68 Każdy ma prawo do ochrony zdrowia.

Art. 58 Każdemu zapewnia się wolność zrzeszania się.

Art. 41 Każdemu zapewnia się nietykalność osobistą i wolność osobistą.

Art. 65 Każdemu zapewnia się wolność wyboru i wykonywania zawodu oraz wyboru miejsca pracy.

Prawa i wolności	Artykuł Konstytucji RP
osobiste	
polityczne	
ekonomiczne, socjalne i kulturalne	

25 Oceń, czy podane zdania są prawdziwe. Wstaw P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

1.	Rzecznik Praw Obywatelskich może wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie aktu prawnego (np. ustawy) pod kątem jego zgodności z <i>Konstytucją RP</i> .	P	F
2.	Rzecznik Praw Obywatelskich nie może działać z własnej inicjatywy, lecz wyłącznie na wniosek osoby bądź instytucji do tego uprawnionej.	P	F
3.	Rzecznik Praw Dziecka powoływany jest przez sejm za zgodą senatu i pełni swoją funkcję dożywotnio.	P	F
4.	Niektóre niezależne organizacje (tzw. organizacje pozarządowe) zajmują się monitorowaniem i nagłaśnianiem sytuacji, kiedy prawa człowieka są łamane.	P	F

26 Przeczytaj tekst, a następnie zaznacz właściwe dokończenie zdania.

Krwiodawstwo zwykle definiowane jest jako akcja społeczna mająca na celu pozyskiwanie krwi od osób zdrowych na rzecz osób wymagających transfuzji krwi (np. podczas operacji chirurgicznej) lub do produkcji preparatów krwiopochodnych. Można je jednak rozumieć jako działanie wynikające z najprostszego odruchu serca – ratowanie życia anonimowych chorych i ofiar wypadków.

Źródło: <http://www.oddajkrew.pl/>.

Opisaną akcję organizuje i propaguje

A. Human Rights Watch.

B. Amnesty International.

C. Polski Czerwony Krzyż.

D. Helsińska Fundacja Praw Człowieka.

27 Oceń, czy podane zdania są prawdziwe. Wstaw P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe. (... / 1 p.)

1.	Formą przemocy psychicznej za pośrednictwem internetu jest tzw. cyberprzemoc.	P	F
2.	Cyberprzemocy nie da się przeciwdziałać. Liczba kont użytkowników na całym świecie jest zbyt duża, aby udało się zdemaskować i zatrzymać sprawcę.	P	F
3.	Można się uzależnić od nikotyny, alkoholu czy narkotyków, ale uzależnienie od internetu jest obecnie na bardzo niskim poziomie.	P	F
4.	Przemoc nie jest ścigana prawnie, jeśli nie doszło do bezpośredniego ataku, w wyniku którego ofiara była niezdolna do pracy czy uczęszczania do szkoły w okresie minimum 7 dni.	P	F

28 Oceń, czy podane zdania są prawdziwe. Wstaw P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe. (... / 1 p.)

1.	Zgodnie z polskim prawem osoba nieletnia to ta, która nie ukończyła 18 lat.	P	F
2.	W przypadku zatrzymania osoby poniżej 15 roku życia policja nie ma prawa zastosować wobec niej kajdanek.	P	F
3.	Po zatrzymaniu nieletni nie może zostać osadzony w areszcie. Może natomiast przebywać w policyjnej izbie dziecka, jednak nie dłużej niż 48 godzin.	P	F
4.	Straż miejska ma prawo wystawiania mandatów (np. za złe parkowanie, zakłócanie porządku publicznego czy niszczenie mienia).	P	F

29 Wskaż właściwe dokończenie zdania. (... / 1 p.)

Za popełnienie czynu zabronionego odpowiada sprawca, który w momencie jego popełnienia ma ukończone
A. 13 lat. B. 15 lat. C. 17 lat. D. 18 lat.

30 Wskaż właściwe dokończenie zdania. (... / 1 p.)

Sąd może potraktować osobę na równi z pełnoletnią, jeśli w dniu umyślnego popełnienia ciężkiego przestępstwa miała ukończone minimum
A. 11 lat. B. 13 lat. C. 15 lat. D. 17 lat.

31 Oceń, czy podane zdania dotyczące działań policji są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. (... / 1 p.)

1.	Policjant nie może podejmować interwencji wobec osób niepełnoletnich.	P	F
2.	Obywatel ma prawo złożyć zażalenie na sposób przeprowadzenia interwencji przez policję.	P	F

32 Oceń, czy podane zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. (... / 1 p.)

1.	Burmistrz, prezydent i wójt są wybierani przez pełnoletnich mieszkańców gminy.	P	F
2.	Radni zasiadający w radzie gminy są wyłaniani w wyborach bezpośrednich.	P	F
3.	Kadencja rady gminy trwa 4 lata.	P	F
4.	Rada gminy uchwała budżet i ustala wysokość podatków lokalnych.	P	F
5.	Nikt nie kontroluje sposobu sprawowania władzy przez burmistrza, prezydenta lub wójta.	P	F

33 Przyporządkuj zaznaczone na mapie obszary do nazw województw. W tym celu wpisz litery w odpowiednich miejscach.

(... / 2 p.)

- 1 – lubuskie
- 2 – dolnośląskie
- 3 – mazowieckie
- 4 – świętokrzyskie
- 5 – lubelskie
- 6 – łódzkie
- 7 – kujawsko-pomorskie....
- 8 – zachodniopomorskie

34 Zaznacz jedno uzupełnienie w każdym nawiasie, tak aby powstały zdania prawdziwe.

(... / 2 p.)

(Marszałek województwa / Starosta / Wojewoda) stoi na czele władzy samorządowej województwa, natomiast (marszałek województwa / starosta / wojewoda) jest przedstawicielem władzy centralnej – państwowej.

Organem wykonawczym w województwie jest (sejmik / rada / zarząd województwa), w powiecie natomiast taką funkcję pełni (sejmik / rada / zarząd).

35 Zaznacz zadania samorządu gminnego.

(... / 1 p.)

- A. Prowadzenie szpitali.
- B. Utrzymanie przedszkoli i szkół podstawowych.
- C. Zaopatrywanie mieszkańców w wodę, prąd i gaz.
- D. Utrzymywanie bezpieczeństwa i porządku publicznego (m.in. finansowanie straży miejskiej).
- E. Ochrona praw konsumenta.

36 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

(... / 1 p.)

W wyborach do samorządu terytorialnego obywatele wybierają

- A. sejmik województwa, marszałka województwa i wojewodę.
- B. radę gminy, radę powiatu i sejmik województwa.
- C. starostę, radę powiatu i zarząd powiatu.
- D. wójta, starostę i wojewodę.

37 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

(... / 1 p.)

Do zadań wojewody należy

- A. reprezentowanie Rady Ministrów w województwie.
- B. organizowanie budowy i utrzymanie dróg w województwie.
- C. prowadzenie szpitali wojewódzkich.
- D. utrzymanie teatrów i muzeów ważnych dla danego regionu.

38 Podkreśl właściwe dokończenia podanych zdań.

(... / 1 p.)

- A. Kadencja rady powiatu trwa 4 lata / 5 lat.
B. Zarząd powiatu jest wybierany przez *mieszkańców powiatu / radę powiatu*.
C. Pracami zarządu powiatu kieruje *starosta / marszałek*.

39 Przyporządkuj wymienione zadania do odpowiednich jednostek samorządu terytorialnego.

(... / 1 p.)

1. Gmina	A. Finansowanie opieki społecznej: wypłacanie świadczeń, prowadzenie ośrodków dla najuboższych.
2. Powiat	B. Rozdzielanie środków finansowych z budżetu Unii Europejskiej.
3. Województwo	C. Finansowanie szkolnictwa średniego.
	D. Ochrona praw konsumenta.
	E. Rejestracja bezrobotnych.
	F. Budowa kanalizacji i wodociągów.
	G. Prowadzenie szpitali specjalistycznych.

40 Podkreśl nazwy dwóch organów władzy, które mają prawo do wydawania dowodów osobistych.

(... / 1 p.)

- A. burmistrz B. premier C. wójt D. starosta E. marszałek województwa

41 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

(... / 1 p.)

Skrót BIP oznacza

- A. Biuro Informacji Państwowej. C. Bankowość Internetowo-Podatkowa.
B. Biuletyn Informacji Publicznej. D. Biznesowa Informacja Prawna.

42 Oceń, czy podane zdania są prawdziwe. Wstaw P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

(... / 1 p.)

1.	W wyjątkowo trudnych i skomplikowanych sprawach urzędnik ma prawo żądać dla siebie dodatkowych pieniędzy bądź innych korzyści.	P	F
2.	Wydawaniem prawa jazdy zajmuje się starostwo powiatowe, a w przypadku miast na prawie powiatu – urząd miasta.	P	F
3.	Profil zaufany służy do potwierdzenia swojej tożsamości w sprawach urzędowych załatwianych za pośrednictwem internetu.	P	F
4.	Budżet obywatelski nie jest elementem inicjatyw oddolnych, gdyż zajmuje się inwestycjami planowanymi centralnie (odgórnie).	P	F

43 Zapoznaj się z fragmentem *Konstytucji RP* i wykonaj polecenie.

(... / 1 p.)

Art. 63

„Każdy ma prawo składać petycje, wnioski i skargi w interesie publicznym, własnym lub innej osoby za jej zgodą do organów władzy publicznej oraz do organizacji i instytucji społecznych w związku z wykonywanymi przez nie zadaniami zleconymi z zakresu administracji publicznej. Tryb rozpatrywania petycji, wniosków i skarg określa ustawa.”

Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*

Oceń, czy podane zdania są prawdziwe. Wstaw P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

1.	Obywatel innego kraju ma prawo złożyć skargę do organów władzy publicznej na działanie polskiego urzędu.	P	F
2.	Mieszkańcy gminy bądź jej dzielnic mają prawo do składania na ręce organów władzy publicznej petycji, np. w trosce o podniesienie ich poziomu bezpieczeństwa.	P	F
3.	Rozpatrzenie petycji, wniosku i skargi zależy bezpośrednio od osoby, na której ręce pismo zostało złożone.	P	F

- 44** Wskaż te sprawy, które można załatwić w urzędzie miasta (wyluczając miasta na prawach powiatu). (... / 3 p.)
- A. prawo jazdy
B. rejestracja samochodu
C. dowód osobisty
D. rejestracja bezrobotnych
E. paszport
F. zameldowanie
G. rejestracja działalności gospodarczej
H. obywatelstwo
I. małżeństwo
- 45** Wskaż te symbole państwowe, które podlegają ochronie prawnej. (... / 1 p.)
- A. Flaga, herb i hymn państwowy.
B. Flaga, godło i hymn państwowy.
C. Wyłącznie godło i hymn państwowy.
D. Wyłącznie flaga i herb.
- 46** Zaznacz jedno uzupełnienie w każdym nawiasie, tak aby powstały zdania prawdziwe. (... / 1 p.)
- A. Autorem słów Mazurka Dąbrowskiego jest (Jan Henryk Dąbrowski / Józef Wybicki).
B. Mazurek Dąbrowskiego jest polskim hymnem narodowym od (1918 / 1927) roku.
C. Biel i czerwień są polskimi barwami narodowymi od końca (XVIII / XIX) wieku.
D. Obecne godło Polski przedstawia orła w koronie i zostało ustanowione w (1989 / 1990) roku.
- 47** Zaznacz właściwe dokończenie zdania. (... / 1 p.)
- Istotne dla narodu dzieła sztuki, literatury i architektury oraz tradycje i obyczaje są elementami
- A. tożsamości narodowej.
B. dziedzictwa narodowego.
C. symboliki narodowej.
D. świadomości narodowej.
- 48** Oceń, czy podane zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. (... / 1 p.)

1.	Narodowość i obywatelstwo to synonimy. Odnoszą się do tych samych wartości, norm prawnych i dziedzictwa narodowego.	P	F
2.	Zgodnie z prawem każda biało-czerwona tkanina w kształcie prostokąta jest uznawana za oficjalną flagę państwową.	P	F
3.	Za nasze dziedzictwo narodowe uznawane są m.in. obrzędy i zwyczaje wywodzące się z tradycji i kultury narodowej.	P	F
4.	Wspólnotę etniczną łączy silne poczucie jedności kulturowej.	P	F

- 49** Oceń, czy podane zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. (... / 1 p.)

1.	Obywatelstwo danego państwa posiada każda osoba, która mieszka na jego terytorium.	P	F
2.	Poczucie przynależności do danego narodu nazywamy narodowością.	P	F
3.	Główną zasadą obowiązującą w Polsce przy nadawaniu obywatelstwa jest tzw. prawo ziemi.	P	F
4.	Nadanie obywatelstwa na mocy decyzji organów państwa nazywamy unarodowieniem.	P	F

- 50** Wymień trzy prawa obywatela zapisane w Konstytucji RP. (... / 2 p.)

51 Przeczytaj tekst i zaznacz właściwe dokończenie zdania.

(... / 1 p.)

Ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (fragmenty)

1. Małoletni nabywa obywatelstwo polskie przez urodzenie, w przypadku gdy co najmniej jedno z rodziców jest obywatelem polskim.
2. Małoletni nabywa obywatelstwo polskie przez urodzenie, w przypadku gdy urodził się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a jego rodzice są nieznani.
3. Za obywatela polskiego uznaje się cudzoziemca przebywającego nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej co najmniej od 3 lat na podstawie zezwolenia na osiedlenie się [...].
4. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej może nadać cudzoziemcowi obywatelstwo polskie.

Źródło: <http://prawo.sejm.gov.pl/>.

Nabycia obywatelstwa polskiego zgodnie z prawem ziemi dotyczy przepis oznaczony cyfrą

- A. 1. B. 2. C. 3. D. 4.

52 Do podanych opisów przyporządkuj właściwe określenia.

(... / 1 p.)

1. Osoba pochodzenia polskiego, powracająca z obczyzny do Polski w celu osiedlenia się na stałe.	A. naturalizacja
2. Dokument potwierdzający związek między obywatelem a państwem.	B. paszport
3. Zasada, zgodnie z którą dziecko nabywa obywatelstwo w chwili urodzenia po przynajmniej jednym z rodziców.	C. prawo krwi
	D. prawo ziemi
	E. repatriant
	F. obywatelstwo
	G. cudzoziemiec

53 Wskaż postawy i zachowania, które są przejawami patriotyzmu.

(... / 1 p.)

A. Znajomość przeszłości własnego państwa.	D. Wywieszanie flagi z okazji świąt narodowych
B. Wywyższanie swojego narodu ponad inne nacje.	E. Bezkrytyczna miłość ojczyzny.
C. Sumienna nauka i praca.	F. Poszanowanie prawa.

54 Przeczytaj tekst i zaznacz właściwe dokończenie zdania.

(... / 1 p.)

Przodkowie Jarka przybyli na ziemię polską w XVIII w. Jego rodzina na co dzień posługuje się dwoma językami – polskim i niemieckim. Babcia Jarka cieszy się, że wszystkie sprawy w urzędzie gminy może załatwić w języku niemieckim. Pisanie w języku polskim sprawia jej duże trudności.

Babcia Jarka korzysta z praw przyznanych w Polsce

A. przedstawicielom Polonii.	C. mniejszościom narodowym i etnicznym.
B. cudzoziemcom o statusie uchodźcy.	D. obywatelom państw sąsiednich.

55 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

(... / 1 p.)

Mniejszość narodowa to

A. grupa ludzi zamieszkujących terytorium danego państwa i odróżniających się od większości społeczeństwa wykształceniem.	C. grupa ludzi odróżniających się od większości społeczeństwa przez wyznawanie odmiennej religii.
B. grupa ludzi zamieszkujących terytorium danego państwa i wyróżniających się na tle całego społeczeństwa ze względu na odmienny język, kulturę, pochodzenie.	D. obywatele danego państwa przebywający poza jego granicami.

56 Przyporządkuj do wymienionych rodzajów mniejszości odpowiednie przykłady.

(... / 1 p.)

1. Mniejszość narodowa	A. Tatarzy
2. Mniejszość etniczna	B. Niemcy
	C. Żydzi
	D. Łemkowie
	E. Ukraińcy

57 Oceń, czy podane zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

(... / 1 p.)

1.	Polskie prawo gwarantuje mniejszościom narodowym swobodę posługiwania się językiem narodowym.	P	F
2.	Mniejszości narodowe mieszkające w Polsce mogą tworzyć własne instytucje społeczne i religijne.	P	F
3.	Współczesną Polonię tworzy około 2,1 miliona Polaków mieszkających poza granicami kraju.	P	F
4.	Spośród krajów Europy Zachodniej najwięcej Polaków mieszka we Włoszech i w Hiszpanii.	P	F

58 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

(... / 1 p.)

Emigrantem jest

A. osoba, która powróciła do kraju ojczystego.

B. osoba, która opuszcza swój kraj na stałe.

C. osoba, która wyjechała na wakacje za granicę.

D. cudzoziemiec, który chce zamieszkać w danym kraju.

59 Przyporządkuj podanym terminom (1–3) właściwe wyjaśnienia (A–D).

(... / 1 p.)

1. Ksenofobia

2. Nacjonalizm

3. Szowinizm

A. Niechęć lub wrogość w stosunku do innych ludzi wynikająca ze strachu przed obcymi.

B. Przekonanie o wrodzonej wyższości jednej rasy ludzkiej nad innymi.

C. Uwielbienie dla własnego narodu połączone z niechęcią, a nawet nienawiścią wobec innych nacji.

D. Przekonanie, że członkowie społeczeństwa powinni przedkładać interes własnego narodu ponad inne sprawy.

60 Wyjaśnij, czym był Holokaust.

(... / 1 p.)

61 Zaznacz cechy stereotypu.

(... / 1 p.)

A. Ma zabarwienie emocjonalne.

B. Odznacza się trwałością.

C. Ma charakter uogólnienia.

D. Przedstawia innych tylko w negatywnym świetle.

E. Jest przekonaniem pewnej grupy osób.

F. Opiera się na wynikach wieloletnich badań.

62 Wyjaśnij, na czym polega demokracja pośrednia.

(... / 1 p.)

63 Do podanych opisów przyporządkuj właściwe nazwy systemów politycznych.

(... / 1 p.)

1. System polityczny oparty na obowiązującej wszystkich ideologii i na nieograniczonej władzy jednej partii, kontrolującej wszelkie dziedziny życia.

2. Ustrój polityczny, w którym władzę sprawuje społeczeństwo poprzez swych przedstawicieli, a wszyscy obywatele uczestniczą w podejmowaniu decyzji i szanują prawa i wolność innych ludzi.

A. demokracja

B. autorytaryzm

C. totalitaryzm

64 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

(... / 1 p.)

Państwo to

- A. określone terytorium zamieszkane przez wspólnotę ludzi, która podlega władzy państwowej.
- B. grupa ludzi zamieszkujących obszar o nieustalonych granicach.
- C. zespół organów władzy sprawujących kontrolę nad określonym obszarem.
- D. organy władzy, partie polityczne i organizacje publiczne działające na pewnym terytorium.

65 Przyporządkuj wymienionym funkcjom państwa odpowiednie wyjaśnienia.

(... / 1 p.)

1. Funkcja prawodawcza	A. Zapewnienie obywatelom minimum środków do życia.
2. Funkcja socjalna	B. Zapewnienie obywatelom bezpieczeństwa i utrzymanie porządku na terytorium państwa.
3. Funkcja porządkowa	C. Tworzenie norm prawnych obowiązujących w całym państwie.
	D. Zarządzanie krajem.

66 Przyporządkuj wymienionym konstytucyjnym zasadom ustroju Polski odpowiednie wyjaśnienia.

(... / 1 p.)

1. suwerenność narodu	A. Władza w państwie należy do narodu.
2. państwo prawa	B. Wybrane przez obywateli władze pełnią swoje funkcje przez ściśle określony czas.
3. republikańska forma rządów	C. Wszystkie urzędy w państwie muszą przestrzegać prawa.
	D. Władze centralne przekazują samorządowi terytorialnemu określone zadania.

67 Zapoznaj się z fragmentem *Konstytucji RP* i wykonaj polecenie.

(... / 2 p.)

KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ z dnia 2 kwietnia 1997 r.

PREAMBUŁA

W trosce o byt i przyszłość naszej Ojczyzny, odzyskawszy w 1989 roku możliwość suwerennego i demokratycznego stanowienia o Jej losie, my, Naród Polski – wszyscy obywatele Rzeczypospolitej, [...] wdzięczni naszym przodkom za ich pracę, za walkę o niepodległość okupioną ogromnymi ofiarami, za kulturę zakorzenioną w chrześcijańskim dziedzictwie Narodu i ogólnoludzkich wartościach, nawiązując do najlepszych tradycji Pierwszej i Drugiej Rzeczypospolitej, [...] ustanawiamy Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej jako prawa podstawowe dla państwa oparte na poszanowaniu wolności i sprawiedliwości, współdziałaniu władz, dialogu społecznym oraz na zasadzie pomocniczości umacniającej uprawnienia obywateli i ich wspólnot. [...]

Na podstawie podanego fragmentu wskaż tradycje i wartości, które stały się podstawą dla ustanowienia *Konstytucji RP* z 1997 r.

68 Przyporządkuj zasadom ustroju określonym w Konstytucji RP odpowiednie wyjaśnienia.

(... / 1 p.)

1. Pluralizm polityczny	A. Przekazanie przez władzę centralną części zadań i uprawnień samorządom terytorialnym.
2. Decentralizacja władzy	B. Sprawowanie władzy w imieniu narodu przez jego przedstawicieli.
3. Trójpodział władzy	C. Swoboda tworzenia partii politycznych, związków zawodowych i innych organizacji.
	D. Podział władz państwowych na władzę ustawodawczą, władzę wykonawczą i władzę sądowniczą.

69 Wskaż właściwe dokończenia zdania.

(... / 1 p.)

Wspólne obrady sejm i senatu (np. w celu odebrania przysięgi od nowo wybranego prezydenta) są nazywane

A. Konwentem Seniorów.	C. Prezydium sejm i senatu.
B. Zgromadzeniem Narodowym.	D. Trybunałem Stanu.

70 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

(... / 1 p.)

Liczba posłów zasiadających w Sejmie RP wynosi

A. 340.	B. 360.	C. 440.	D. 460.

71 Podkreśl dwa zdania prawdziwe.

(... / 1 p.)

A. Senatorem może zostać obywatel polski, który ukończył 25 lat.	C. Posłowie i senatorowie są wybierani w wyborach bezpośrednich.
B. W wyborach większościowych mandat przypada kandydatowi, który uzyskał najwięcej głosów.	D. W wyborach parlamentarnych w Polsce głosujący ma obowiązek podać swoje imię i nazwisko na karcie do głosowania.

72 Oceń, czy podane zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

(... / 1 p.)

1.	Inicjatywa ustawodawcza to prawo do zgłoszenia projektu ustawy, które przysługuje m.in. prezydentowi, rządowi i senatowi.	P	F
2.	Projekt ustawy jest rozpatrywany przez sejm, który może zaproponować swoje poprawki.	P	F
3.	Ustawę uchwaloną przez sejm rozpatruje senat, który nie może wносить do dokumentu żadnych poprawek.	P	F
4.	Przed podpisaniem ustawy prezydent może wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego z prośbą o sprawdzenie, czy jest ona zgodna z konstytucją.	P	F
5.	Ustawy są ogłaszane w największych ogólnopolskich gazetach codziennych.	P	F

73 Oceń, czy podane informacje dotyczące Prezydenta RP są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

(... / 1 p.)

1.	Kadencja prezydenta trwa cztery lata.	P	F
2.	Na urząd prezydenta można zostać wybranym tylko jeden raz.	P	F
3.	Prezydent jest wybierany w wyborach powszechnych.	P	F

74 Przyporządkuj wymienionym organom władzy w Polsce odpowiednie informacje.

(... / 1 p.)

1. Sejm RP
2. Rada Ministrów
3. Prezydent RP

- A. Bada zgodność ustaw z *Konstytucją RP*.
- B. W jego skład wchodzi 460 posłów.
- C. Jego kadencja trwa 5 lat.
- D. Pracami tego organu kieruje premier.

75 Wskaż osobę, która sprawowała urząd Prezydenta RP w latach 1995–2005.

(... / 1 p.)

A. Andrzej Duda	D. Wojciech Jaruzelski
B. Lech Wałęsa	E. Lech Kaczyński
C. Aleksander Kwaśniewski	F. Bronisław Komorowski

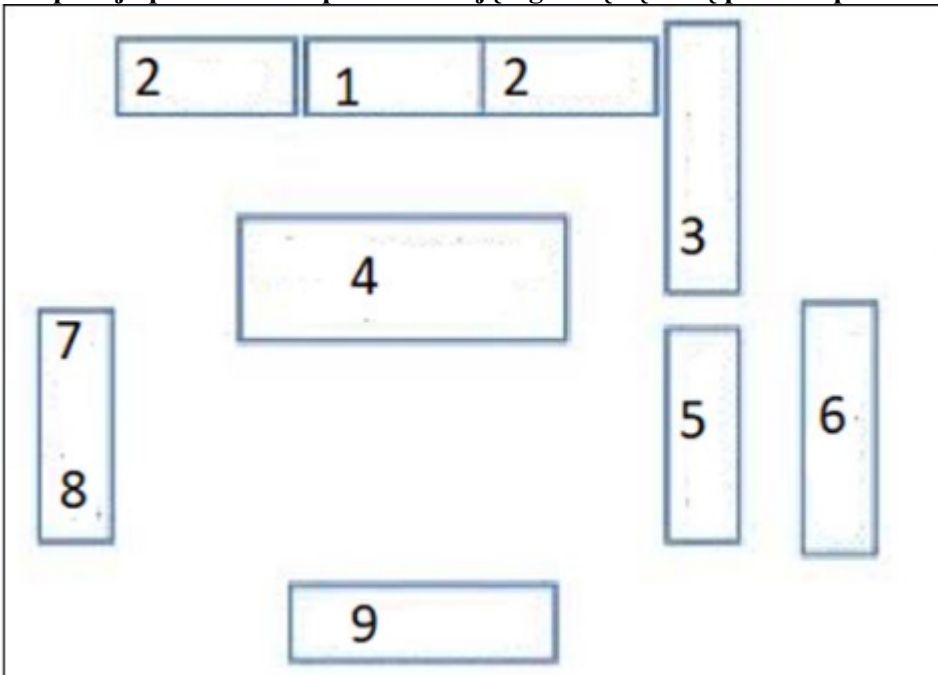
76 Wskaż zadania Rady Ministrów.

(... / 1 p.)

A. Uchwalanie ustaw.	D. Nadawanie obywatelstwa.
B. Opracowanie projektu budżetu państwa.	E. Wykonywanie ustaw.
C. Zapewnienie państwu bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego.	

77 Uzupełnij opis schematu przedstawiającego salę sądową podczas procesu karnego.

(... / 2 p.)

	<table border="1"><tr><td>1.</td></tr><tr><td>2. ŁAWNICY</td></tr><tr><td>3. PROTOKOLANT</td></tr><tr><td>4.</td></tr><tr><td>5.</td></tr><tr><td>6. OSKARŻONY</td></tr><tr><td>7.</td></tr><tr><td>8. POSZKODOWANY / OSKARŻYCIEL POSIŁKOWY</td></tr><tr><td>9.</td></tr></table>	1.	2. ŁAWNICY	3. PROTOKOLANT	4.	5.	6. OSKARŻONY	7.	8. POSZKODOWANY / OSKARŻYCIEL POSIŁKOWY	9.
1.										
2. ŁAWNICY										
3. PROTOKOLANT										
4.										
5.										
6. OSKARŻONY										
7.										
8. POSZKODOWANY / OSKARŻYCIEL POSIŁKOWY										
9.										

78 Wskaż właściwe dokończenia zdań.

(... / 1 p.)

Trybunał Konstytucyjny zajmuje się przede wszystkim

- A. nieprzestrzeganiem prawa przez najwyższych urzędników państwowych.
- B. rozpatrywaniem skarg konstytucyjnych.
- C. rozpatrywaniem skarg na wyroki sądów niższych instancji.
- D. wprowadzaniem zmian do konstytucji.

79 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

(... / 1 p.)

Rozpoznawanie spraw wniesionych do sądu i wydawanie wyroków w imieniu państwa to obowiązki

A. prokuratora.	B. świadka.	C. adwokata.	D. sędziego.

80 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

(... / 1 p.)

Ściganie przestępstw i wnoszenie aktów oskarżenia do sądu to zadania

A. sędziego.	B. ławnika.	C. adwokata.	D. prokuratora.

81 Wymień trzy przykłady środków przekazu zaliczanych do współczesnych mass mediów.

(... / 1 p.)

82 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

(... / 1 p.)

Media znajdujące się w rękach prywatnych, utrzymujące się przede wszystkim z reklam i działające na potrzeby szerokiego grona odbiorców, to media

- A. publiczne. C. społecznościowe.
B. komercyjne. D. kulturalno-rozrywkowe.

83 Przyporządkuj wymienionym funkcjom mass mediów odpowiednie wyjaśnienia.

(... / 1 p.)

1. Funkcja opiniotwórcza	A. Dostarczanie odbiorcy informacji o wydarzeniach z kraju i ze świata.
2. Funkcja informacyjna	B. Śledzenie poczynań władz i informowanie społeczeństwa o nieprawidłowościach występujących w ich działaniu.
3. Funkcja kontrolna	C. Kształtowanie postaw i poglądów rozpowszechnionych w społeczeństwie.
	D. Zapoznavanie odbiorców z dziedzictwem kulturowym.

84 Zaznacz właściwe dokończenie zdania.

(... / 1 p.)

Pełna polska nazwa NATO to:

- A. Narodowa Agencja Transportu. C. Organizacja Państw Europejskich.
B. Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego. D. Organizacja Krajów Atlantyckich.

85 Zaznacz jedno uzupełnienie w każdym nawiasie, tak aby powstały zdania prawdziwe.

(... / 1 p.)

1. Organizacja Narodów Zjednoczonych została utworzona w (1945 / 1946) roku.
2. Bieżącą działalnością ONZ kieruje (przewodniczący / sekretarz generalny).
3. Przedstawiciele wszystkich państw członkowskich ONZ tworzą (Radę Bezpieczeństwa / Zgromadzenie Ogólne).
4. Fundusz Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci znany jest pod angielskojęzycznym skrótem (UNICEF / UNESCO).

86 Zaznacz właściwe dokończenie zdania.

(... / 1 p.)

Najwyższym przedstawicielem danego państwa za granicą jest

- A. sekretarz generalny. B. minister spraw zagranicznych. C. ambasador. D. konsul.

87 Przyjrzyj się ilustracji i zaznacz właściwe dokończenie zdania.

(... / 1 p.)

Organizacja międzynarodowa, której symbol ukazano na ilustracji, to

- A. Unia Europejska. B. Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego. C. Rada Europy. D. Organizacja Narodów Zjednoczonych.

88 Przyjrzyj się ilustracji i zaznacz właściwe dokończenie zdania.

(... / 1 p.)

Organizacja międzynarodowa, której symbol ukazano na ilustracji, to

- A. Organizacja Narodów Zjednoczonych.
B. Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego.
C. Europejska Wspólnota Energii Atomowej.
D. Rada Państw Morza Bałtyckiego.

89 Zaznacz prawa, które przysługują obywatelom Unii Europejskiej.

(... / 1 p.)

- A. Prawo wybierania przewodniczącego Parlamentu Europejskiego
B. Swoboda poruszania się po terytorium UE.
C. Prawo wybierania posłów do Parlamentu Europejskiego.
D. Możliwość zastąpienia obywatelstwa krajowego obywatelstwem unijnym.
E. Prawo do podejmowania pracy w administracji unijnej.

90 Przyporządkuj organom Unii Europejskiej odpowiednie opisy.

(... / 1 p.)

1. Komisja Europejska
2. Rada Unii Europejskiej
3. Rada Europejska
4. Parlament Europejski
- A. Ten główny organ decyzyjny UE tworzą ministrowie z rządów państw członkowskich.
B. Pełni funkcję prawodawczą i kontrolną. Organ ten tworzą reprezentanci obywateli UE.
C. Jest organem sądowym. Rozstrzyga spory między instytucjami unijnymi a państwami.
D. Decyduje o bieżącej polityce UE. Opracowuje projekty aktów prawnych.
E. Wyznacza główne kierunki rozwoju Unii. Organ ten tworzą szefowie państw i rządów.

91 Zaznacz trzy prawa, które przysługują obywatelom Unii Europejskiej.

(... / 1 p.)

- A. prawo do wybierania przewodniczącego Rady Europejskiej
B. swoboda poruszania się po terytorium Unii
C. prawo do wybierania posłów do Parlamentu Europejskiego
D. możliwość zastąpienia obywatelstwa krajowego obywatelstwem unijnym
E. swoboda osiedlania się w krajach unijnych

92 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

(... / 1 p.)

- Polska wstąpiła do Unii Europejskiej
A. 1 maja 2000 r. B. 1 maja 2001 r.
C. 1 maja 2002 r. D. 1 maja 2004 r.

93 Zaznacz właściwe dokończenie zdania.

(... / 1 p.)

- Zjawisko globalizacji polega na
A. gwałtownym przyroście liczby ludności na świecie.
B. rozwoju technologicznym bogatej Północy.
C. likwidacji granic między państwami.
D. zacieśnianiu się powiązań między różnymi regionami świata.

94 Przeczytaj tekst źródłowy i zaznacz właściwe dokończenie zdania.

(... / 1 p.)

[...] Społeczności ludzkie stają się coraz mocniej powiązane rozbudowaną siecią zależności ekonomicznych, finansowych, politycznych, strategicznych, kulturalnych. Zdarzenia w jednej części świata wywierają natychmiastowy wpływ na to, co dzieje się w krajach najbardziej odległych. Krach na giełdzie w Hong Kongu odbija się echem w kantorach w Warszawie. Spadek produkcji ropy w Iraku decyduje od razu o zwwyżce cen benzyny w Islandii. [...] Minihulajnogi czy buty na koturnach pojawiają się niemal jednocześnie w sklepach Berlina, Mediolanu, Londynu i Łomży.

Źródło: P. Sztompka, *Socjologia. Analiza społeczeństwa*, Kraków 2002.

Opisany w tekście proces to

- A. globalizacja. B. integracja. C. konsumpcjonizm. D. rewolucja przemysłowa.

95 Oceń, czy podane zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

(... / 1 p.)

1.	Od momentu zakończenia II wojny światowej i utworzenia Organizacji Narodów Zjednoczonych na świecie nie ma konfliktów zbrojnych.	P	F
2.	Głównym sposobem walki terrorystów jest wzbudzenie strachu m.in. poprzez zamachy, groźby i porwania.	P	F
3.	Od 1948 r. trwa konflikt w Palestynie, którego stronami są Palestyna i Syria.	P	F
4.	Najwięcej konfliktów zbrojnych jest obecnie w Ameryce Południowej.	P	F

96 Zaznacz właściwe dokończenie zdania.

(... / 1 p.)

Organizacja terrorystyczna, która dokonała zamachu na World Trade Center w USA, to

- A. Państwo Islamskie. B. Świetlisty Szlak. C. Al-Kaida. D. ETA.